

SONNI 5 GA KO'PAYTIRISH VA 5 GA BO'LISH METODIKASI

Yoqubova Xafiza Maxamatjonovna

*Toshkent viloyati Yangiyo'l tumani 44-umumiy o'rta ta'lim
maktabining boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

***Annotatsiya:** Mazkur metodik tavsiyada boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun matematika fanining tarkibiy qismi, o'qitish tamoyillari, mazmuni va uslubini o'zgartirib, matematikani o'rganish jarayonini tezlashtirish, o'quvchilarning avvalgi olgan bilimlarini chuqurlashtirish, takomillashtirish bilan bog'liq bo'lgan bir qancha metodikalar va usullar bayon etilgan bo'lib, o'yaymanki, ushbu metodik tavsiyani har qaysi matematika darslarida sinfdan tashqari ishlarda qo'llash imkonini beradi. Mazkur metodikalar ko'nikmalarni hosil qilish, matematikaning boy imkoniyatlaridan o'z mutaxassisligi bo'yicha foydalanish, fikrni to'g'ri, aniq, mantiqli ifoda etishga o'rganish ko'zda tutiladi. Shularni nazarda tutib metodik tavsiya matematikani o'qitish tamoyillariga asoslanib tuzildi. Bu esa "Uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish yo'lini davom ettirish, sifatli ta'lim xizmatlariga imkoniyatlarni oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga muvofiq yuqori malakali kadrlarni tayyorlash"ga tola mos keladi. Yuqorida keltirilgan barcha bilimlar mazkur metodik tavsiyada to'la yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** boshlang'ich sinf o'quvchilari. matematika darslari, o'qitish tamoyillari, metodikalar, ko'nikmalar.*

Kirish.

Bugun Yangi O'zbekiston hayotining barcha sohalari chuqur islohotlar maydoniga aylangan. Bu jarayonda ijtimoiy sohaning asosi hisoblangan ta'lim

tizimidagi o'zgarishlar haqida to'liqlanib so'zlamalikning iloji yo'q. Mamlakatimizda so'nggi yillarda ta'lim tizimining barcha bosqichlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish bo'yicha amaliy ishlar hal qiluvchi bosqichga kirdi. Kontseptsiya mazmuni mamlakatimiz oliy ta'lim tizimini isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini aks ettiradi. Unda oliy o'quv yurtlarida qamrov darajasini kengaytirish hamda ta'lim sifatini oshirish, raqamli texnologiyalar va ta'lim platformalarini joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga jalb qilish, innovatsion tuzilmalarni shakllantirish, ilmiy tadqiqotlar natijalarini tijoratlashtirish, xalqaro e'tirofga erishish hamda boshqa ko'plab aniq yo'nalishlar belgilab berilgan. Bularning barchasi ta'lim jarayonini yangi sifat bosqichiga ko'tarish uchun xizmat qiladi. Sharq faylasufi Konfutsiy "Bilimsizlik insoniyat uchun eng qorong'u tundur" degandi. Haqiqatdan ham bilim ilm olish baxtga erishish farovon farovon yashashning sanalgan yoli oltin kalitidir. Bu jarayonning to'g'ri va tizimli tashkil etilishi esa bevosita ta'lim xususan oliy talim tizimiga unda boy korsatayotgan islohotlarga bog'liq. Bilim olish taraqqiyotning bosh omilidir. Xadisi sharifda xam "Avvalo olim bo'l, la'oqal ta'lim oluvchi yoki tinglovchi ilmu ulamoni sevuvchi bo'lgan" deyiladi. Bunday da'vat har birimizni ta'lim olish va ilmli insonlarni qadrlashga undab turadi. Qayerda ilmu ma'rifat kuchli bo'lsa osha yer baxt maskani hisoblanadi. Uchinchi renesansga kuchli bilim va tafakkur orqali erishilishini muhtaram Prezidentimiz ko'p bora ta'kidlaganlar. Shuning uchun uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichida yoshlarni bilimli va yetuk inson sifatida rivojlantirish biz ziyolilarning asosiy burchimizdir. Interfaol metodlarni qo'llash dars samaradorligini oshirishga yordam beradi. Interfaol ta'limning asosiy mezonlari: norasmiy bahs-munozaralar o'tkazish, o'quv materialini erkin bayon etish va ifodalash imkoniyati, ma'ruzalar soni kamligi, lekin seminarlar soni ko'pligi, o'quvchilar tashabbus ko'rsatishlariga imkoniyatlar yaratilishi, kichik guruh, katta guruh, sinf jamoasi bo'lib ishlash uchun topshiriqlar berish, yozma ishlar bajarish va boshqa metodlardan iborat bo'lib, ular ta'lim-tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishda o'ziga xos ahamiyatga ega. Yangi pedagogik texnologiyaning afzalligi zamon

sinovidan o'tib, interfaol darsning sifat va samaradorligin oshirishda muhim omil ekanligi o'z isbotini topmoqda.

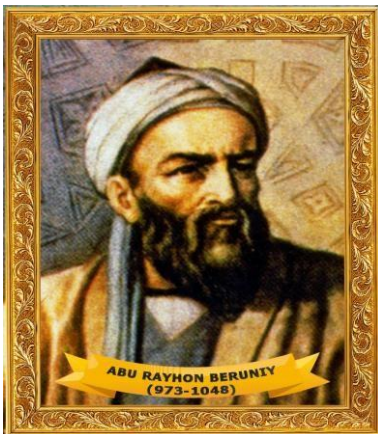
Asosiy qism

Matematikani o'rganish kishilarni insonparvarlik madaniyatini shakllantirishga imkon yaratadi. Matematika haqida, uning borliqni bilishning tavsif va metodlari shakli sifatida, umuminsoniy madaniyatning bir qismi shaklida tasavvur etilishini, jamiyat taraqqiyoti uchun muhimligini ochib beradi. Darsni boshlashdan oldin o'quvchilar guuhlarga bo'lib olinadi.

O'quvchilar, bugun guruhlarga bo'linib, musobaqa tarzida darsni tashkil etamiz. Keling guruhlarga bo'linib olamiz. Guruhlarni nomlash uchun yuqirida tilga olib o'tgan matematik bobokolonlarmiz nomlaridan foydalanishimiz mumkin.

Guruhlarni

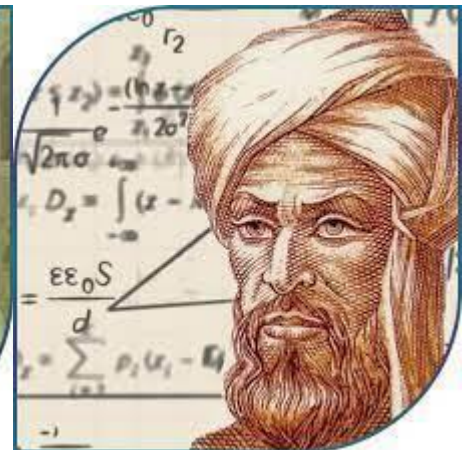
Al-Beruniy

Al-Farobiy

Al-Xorazmiy

deb nomlab olamiz.

Ilgari ham biz siz bilan musobaqa tarzida daslarni o'tganmiz o'quvhilar. Bugun ham huddi shu tarzda musobaqa tarzida darsni tashkil etiladi. Buning uchun siz berilgan topshiriqlarni chaqqonlik va epchillik bilan ahillikda birinchi bo'lib bajarishlaringiz lozim. Topshiriqlarni bajarishda faol ishtirok etgan o'quvchilar rag'bat kartochkalari bilan baholanib boradi. Birinchi bo'lib bajargan guruh esa

alohida rag`bat kartochkasini qo`lga kiritadi. Har bir o`quvchi o`z guruhiga rag`bat kartochkasi olib kelish uchun astoydil harakat qilishi lozim.

Ko`paytirish Bir xil qo`shiluvchilarni qo`shish ko`paytirish deyiladi. Nuqta (*) ko`paytirish belgisidir.

Bo`lish Narsalarni teng bo`lib qo`yish bo`lish deb ataladi. Ikki nuqta (:) - bo`lish belgisidir.

1-misol

$$48 + 8 \cdot 5 = 7 \cdot 8 - 38 = 63 : 7 + 8 \cdot 9 = 54 - 18 : 2 = 27 : 3 + 74 = 6 \cdot 8 - 72 : 8 =$$

2-misol $x \cdot 9 = 54$ $56 : x = 7$ $x = 6$ $x = 8$

$6 \cdot 9 = 54$ $56 : 8 = 7$

Demak darsni boshladik.

Birinchi topshiriq o`tilgan mavzu yuzasidan bo`ladi. Oquvchilar sizlarning qo`lingizda magnitli sonlar va magnitni yopishtirish uchun patnis turibdi. Har bir guruh a`zolari shu patnisda berilgan misollarni navbati bilan yechishlari lozim. Birinchi bo`lib bajargan guruh g`olib sanaladi va rag`bat kartochkasini qo`lga kiritadi. **4 ga va 5 ga bo`linadigan sonlarni topamiz va ajratib yozamiz**

Qani boshladik.

Modern education and development

Endi guruhlar mana shu yozgan misollaringizga og`zaki masala tuzing. Har bir guruh o`z masalasi bilan tanishtirsin.

Guruhlar masalasi tinglanib, g`olib guruh baholanadi va rag`bat kartochkasi bilan taqdirlanadi.

Guldastalar soni nechtdan?

Gullar nomi	Olib kelindi	Gullar soni(1ta guldastada)	Guldastalar soni
Lola	45	5	9
Chinnigul	30	5	6
Atirgul	24	3	8

Dam olish daqiqasi o`tkaziladi

Biz yozdik,yozdik,yozdik Qo`llarimiz charchadi.

Endi birga turamiz, Qo`lda qarsak chalamiz.

Oyoqlarni dupillatib,

Qo`llarimiz ochib- yopib,

Endi tez o`tiramiz,

Davomini yozamiz.

Hisoblaymiz.

$$2 \times 5=10 \quad 4 \times 5=20 \quad 7 \times 5=35$$

$$10 \div 2=5 \quad 20 \div 5=4 \quad 35 \div 5=7$$

Hurmatli guruh a`zolari sizlarni yanada faol bo`lishga chorlab qolaman. Juda yaxshi harakat qildingiz.

O`quvchilar biz siz bilan 5ni ko`paytirish va 5ga bo`lish yuzasidan misol masalalar bajargan edik. Bugun 5ga ko`paytirish jadvali bilan tanishamiz.

Doskada ko`rgazmalar asosida 5 sonini bir necha marta qo`shiv 5ga bo`lish amallari tushuntiriladi.

Darslikda berilgan misollar orqali 5ni ko`paytirish va 5ga bo`lish jadvali namoyish etiladi.

1 x 1 = 1	2 x 1 = 2	3 x 1 = 3	4 x 1 = 4	5 x 1 = 5
1 x 2 = 2	2 x 2 = 4	3 x 2 = 6	4 x 2 = 8	5 x 2 = 10
1 x 3 = 3	2 x 3 = 6	3 x 3 = 9	4 x 3 = 12	5 x 3 = 15
1 x 4 = 4	2 x 4 = 8	3 x 4 = 12	4 x 4 = 16	5 x 4 = 20
1 x 5 = 5	2 x 5 = 10	3 x 5 = 15	4 x 5 = 20	5 x 5 = 25
1 x 6 = 6	2 x 6 = 12	3 x 6 = 18	4 x 6 = 24	5 x 6 = 30
1 x 7 = 7	2 x 7 = 14	3 x 7 = 21	4 x 7 = 28	5 x 7 = 35
1 x 8 = 8	2 x 8 = 16	3 x 8 = 24	4 x 8 = 32	5 x 8 = 40
1 x 9 = 9	2 x 9 = 18	3 x 9 = 27	4 x 9 = 36	5 x 9 = 45
1 x 10 = 10	2 x 10 = 20	3 x 10 = 30	4 x 10 = 40	5 x 10 = 50
6 x 1 = 6	7 x 1 = 7	8 x 1 = 8	9 x 1 = 9	10 x 1 = 10
6 x 2 = 12	7 x 2 = 14	8 x 2 = 16	9 x 2 = 18	10 x 2 = 20
6 x 3 = 18	7 x 3 = 21	8 x 3 = 24	9 x 3 = 27	10 x 3 = 30
6 x 4 = 24	7 x 4 = 28	8 x 4 = 32	9 x 4 = 36	10 x 4 = 40
6 x 5 = 30	7 x 5 = 35	8 x 5 = 40	9 x 5 = 45	10 x 5 = 50
6 x 6 = 36	7 x 6 = 42	8 x 6 = 48	9 x 6 = 54	10 x 6 = 60
6 x 7 = 42	7 x 7 = 49	8 x 7 = 56	9 x 7 = 63	10 x 7 = 70
6 x 8 = 48	7 x 8 = 56	8 x 8 = 64	9 x 8 = 72	10 x 8 = 80
6 x 9 = 54	7 x 9 = 63	8 x 9 = 72	9 x 9 = 81	10 x 9 = 90
6 x 10 = 60	7 x 10 = 70	8 x 10 = 80	9 x 10 = 90	10 x 10 = 100

- O`quvchilar eslab olaylik ko`paytirishga qanday tarif beramiz?
- Bir hil sonlarni qo`shish.

Modern education and development

- Juda yaxshi. Bu yerda o'quvchilar, 5 soni nimani bildiradi?
- Qo'shilayotgan sonni. - 2-ko'paytuvchilarchi?
- Necha marta qo'shilganini.
- Mana bu yerda $6 \cdot 5 = 30$ ifoda berilgan. Demak o'quvchilar $5 \cdot 6 = 30$ b'olgani uchun $6 \cdot 5 = 30$ buni hamma tushundimi?

Endi o'quvchilar darsligimizda berilgan 2-misolni bajaramiz.

Buning uchun tayyor turing har bir guruhda 1o'quvchi bittadan misolni doskada bajaradi. Qaysi guruh misollarni birinchi bo'lib bajarsa ushbu guruh go'lib hisoblanadi. O'quvchilar dokada misollarni bajaradilar. Birinchi va xatosiz bajargan guruhlar g'olib bo'ladi.

„Tipratikan“ trenajyorini bajaramiz .

Unda 5 ga ko'paytirish va 5 ga bo'lishga doir misollar beriladi. Hamma misollarni to'g'ri yechsangiz ,tipratikan barcha me valarni terib oladi va uyiga ravona bo'ladi.

$15:5=?$ $5 \cdot 5=?$ $10:5=?$ $5 \cdot 6=?$ $20:5=?$ $8 \cdot 5=?$

Masala ham musobaqa tarzida yechib boriladi.

Uch guruhdan 3ta o'quvchi belgilab olinadi va ushbu o'quvchilardan qaysi biri masalani birinchi bo'lib bajarsa ushbu o'quvchining guruhi g'olib hisoblanib baholanadi.

Jami muzqaymoqlar nechta? Har bir idishda nechtadan muzqaymoq bor?

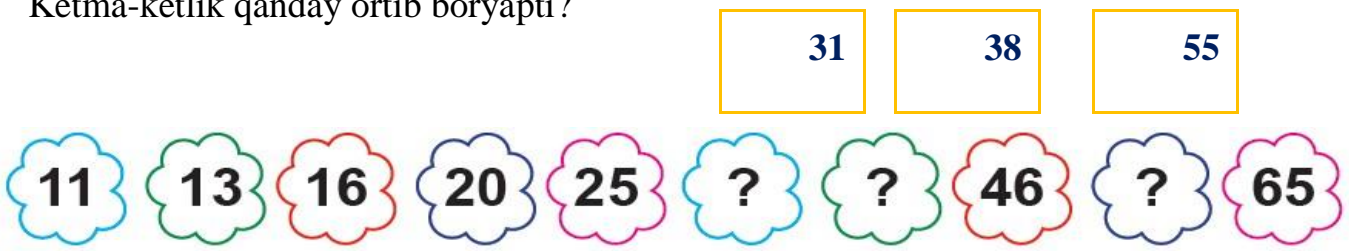
$$8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 40 \quad 5 \times 8 = 40 \quad 40 \div 5 = 8$$

35 nafar askar 5 qatordan bo'lib saflandi. Har bir qatorga necha nafardan askar joylashgan?

35:5=7 Javob: Har bir qatorda 7 tadan joylashgan

4-misol. O'quvchilar esa jadvalni to'ldirishda magnitli sonlardan foydalanadilar.

So'nga ular jadvaldagi bajargan amallarini ingliz tilida aytib beradilar. Ketma-ketlik qanday ortib boryapti?

Ketma ketlik sonlarni natijaga qo'shib boorish tartibida ortib boryapti

XULOSA

O'quvchilarga matematika fanini chuqur o'rgatish yuzasidan fan o'qituvchilariga rivojlanib borayotgan jamiyatning o'zi qator talablar qo'ygan. Zamonaviy matematika fani o'qituvchisi ta'lim olishga butun umr davom etadigan jarayon sifatida qaraydi. O'quvchilarda matematik ong va matematik taffakurni shakllantirish, milliy va umumsoniy qadriyatlariga hurmat hisida tarbiyalash, o'quvchilarga davlatchiligimiz jahon matematika sivilizatsiyasining ajralmas qismi ekanligini anglatish, o'quvchilarga tayanch va matematikaga oid umumiy va kuchaytirilgan kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat maqsadni amalga oshirishi lozim. Matematika fanining samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi tavsiyalarga amal qilish yaxshi samara beradi:

Dars jarayonida qo'llaniladigan metodlarning uyg'unligiga alohida e'tibor qaratish;

Mavzuga oid ko'rgazmali va shunga o'xshash vositalardan dars jarayonida foydalanish;

Yangi yaratilgan darsliklardan unumli foydalanish, faqat o'qib yoki o'quvchilarga o'qitish emas, matematikaga oid bo'lgan rasm va materiallardan kengroq foydalanish;

Dars jarayonida (an'anaviy va noan'anaviy darslar, seminar mashg'ulotlari, o'quv ekskursiyalari, anjumanlar) larni tashkillashtirish;

Ta'lim sifatini oshirishda o'qituvchilarning ehtiyojlarini o'rganish, ta'lim jarayonini uning mazmunidagi yangiliklar hamda o'qitish metodikasiga oid so'nggi yutuqlar asosida shakllantirish lozim.

ILOVALAR:

TEZKOR SAVOLLAR:

o'qituvchi o'qib turadi, o'quvchilar savollarga og'zaki javob berishadi

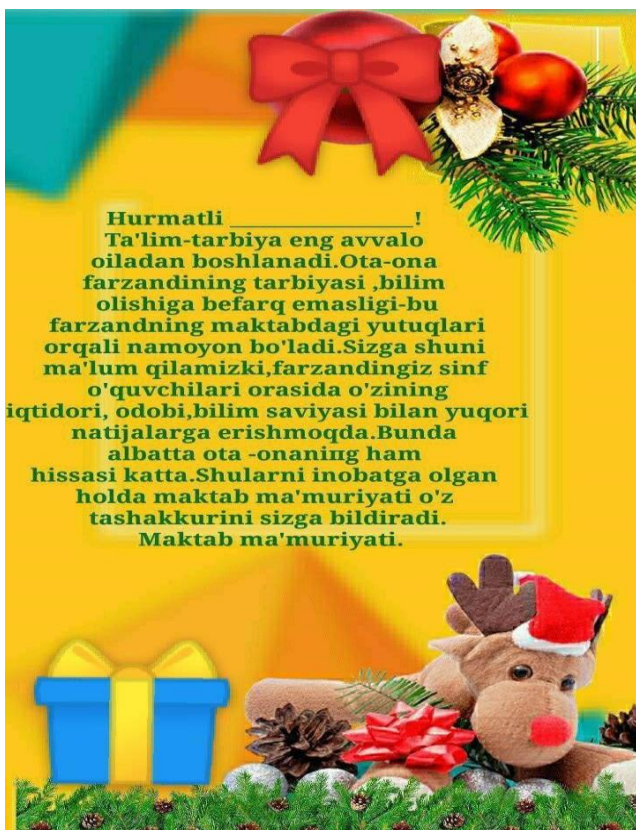
- O'tloqda quyonlar berkinib o'tiribdi, faqat ularning 10 ta qulog'i ko'rinib turibdi. Quyonlar nechtaligini toping?

- Tarozi pallasida turna 2 oyog'i bilan turganda og'irligi 2 kilogramm chiqadi. Agar turna 1 oyoqda tursa uning og'irligi qancha?

- Qishloqda 4 kecha 4 kunduz to'xtamasdan qor yog'di. Qishloqda necha sutka qor yog'di? • Bir odam shaharga ketayotgan edi, yo'lida uning 3ta tanishi qarshisidan chiqdi. Nechta odam shaharga bordi?

- Maratning 1 so'mlikdan iborat 100 so'm puli bor edi. O'quv- qurollari sotib olgan do'konga 97 so'm to'lashi kerak. Qaysi yo'l bilan pullarini tez hisoblasa bo'ladi?

Hurmatli _____!
 Ta'lim-tarbiya eng avvalo oiladan boshlanadi. Ota-ona farzandining tarbiyasi, bilim olishiga befarq emasligi-bu farzandning maktabdagi yutuqlari orqali namoyan bo'ladi. Sizga shuni ma'lum qilamizki, farzandingiz sinf o'quvchilari orasida o'zining iqtidori, odobi, bilim saviyasi bilan yuqori natijalarga erishmoqda. Bunda albatta ota-onaning ham hissasi katta. Shularni inobatga olgan holda maktab ma'muriyati o'z tashakkurini sizga bildiradi.
 Maktab ma'muriyati.

TASHAKKURNOMA

Hurmatli _____!
 Sizning farzandingiz ___ - "___" sinf o'quvchisi

Bugungi kungacha maktabda barcha fanlarni a'lo baholarga o'zlashtirib, jamoat ishlariga faol ishtirok etib keldi. Sizlarga shunday farzandni tarbiyalab, voyaga yetkazganingiz uchun minnatdorchilik bildiramiz va kelajakda Vatanimiz uchun munosib farzand bo'lib yetishishiga ishonch bildiramiz.

Maktab direktori: _____
 Sinf rahbari: _____

BUYUK MATEMATIK OLIMLAR

MUHAMMAD MUSO AL-KORAZMIY
 (780 - 850)

Abu Abdulla Muhammad ibn Musa 780 yilda Xivada tug'gan. Korazmi dunyoga mashhur matematik va astronom sifatida tanilgan. Uning nomi bilan atalgan buyuk asar «Al jabr va muqabala» rivajlanadi. Olin 850 yilda Bag'dod shahrida vafot etgan. Al-Korazmi Ma'mun akademiyasining ikki tashkilotchilaridan va eng faoli a'zolaridan biri edi.

U al-Farg'loniy bilan Bag'dodda rasadlarga qurilishga boshchilik qildi. Rasadxonadagi asboblar yordamida koinot sirini va Yer karrani o'rgandi. Al-Korazmi va Al-Farg'loniy boshchiligidagi olimlar 1000 dan ortiq yulduzlarni tekshirib hamda ularning joylashish xaritasini tuzdilar. Yer kuzatishning aylanma usulini aniqladilar.

Korazmi "Surat al-ard" ("Yer surati") nomi kitobida Afrika, Osiyo va Yevropa o'qimlarini aniq tasvirlagan. Kitobni jahonni o'rganishga oid (juda muhim "Zin") ("Astronomy") kitobida bayroq etgan. Asarlari «E'timodiy usul», «Ishonimda javoblar», «Tasviriy hisob», «Alfavit hisob», «Alfavit hisob» (shifrlanish kalfitlari), «9 kitobdan iborat», «Kuyosh asarlari to'g'risida», «Ilmiy arifmetik hisob kitobi», «Ilmiy hisob», «Yer sathini o'lchash va bo'lish».

ABU RAYHON BERUNIY
 (973 - 1048)

Secunly 973 yil 1 sentyabrda Korazmiy Qays (Kxi) shahrida dunyoga kelgan. Diniy ibadati ta'limni ona shahrida olgan, mashhur olim Abu Nasr ibn Ali Inqodan ilmiy muay, fi-yanat kabi fanlardan dars oldi. U 17 yoshida ik astronomiy kuzatishlari o'tkazadi. U 156 dan ortiq ilmiy asarlar yozadi. Buyuk bobakalontuz 1048 yil 13 dekabrda G'aznada vafot etgan. «Dinamika yoki «Dinamika so'zi etablagan» degan ma'noni anglatadi.

Millatlarida yuzlab kitoblar yaratib 150 ta kitobning nomi ma'lum. Bugungi kunda 27 ta kitob nomi kelgan. Uning bir qancha kitobi kashfiyot ilmiy, bag'lanilgan. Bu asarning foydalanishida Beruniyning tabiiyot va tabiiy hodisalarini o'rganish usulini, harakat, tovuq, usuliy, yeng'lik, elekt, magnetizm, o'tkaziladigan hodisalar, modda tuzilishi haqida qiziqarli katta ahamiyatga ega bo'ldi.

Beruniyning o'zida davlat yaratgan kashfiyotlardan biri - globus litro etganidir. U Quyosh atrofidagi sayyoralar ajratib, Yer esa ana shu sayyoralardan biri ekanligini aytdi. Asarlari «Qadimgi za'hiradan olingan yodgorliklar (jaqim va yil hisobi, shuningdek, sug' dilyar, qadimgi xarizmalik, forlar, yonalar, yasaydilar, zindanlar va musulmonlar bayramlari, urf-odatlari to'g'risida ma'lumot beruvchi asar), «Geodeziya», «Quyosh harakati aniqlash yo'li», «Mineralogiya», «Siyosat», «Ishonimda va bo'lish».

ALI QUSHCHI
 (1400-1474)

Musbat va manfiy (bu atamalarini ishlatmasalarda) sonlardan kishilar juda qadimdan o'z faoliyatlarida foydalanishgan. "Musbat" va "manfiy" atamalarini Mirzo Ulug'bekning shogirdi, Mirzo Ulug'bek ilmiy maktabining yirik vakili, buyuk olim Ali Qushchi tomonidan "Kitob ul-Muhammadiya" asarida kiritilgan. Ali Qushchi yozadi: "Shuni bilish kerakki, har bir son musbat yoki manfiy bo'lishi mumkin". Ali Qushchi, xususan, har xil va bir xil ishoratli sonlarni ko'paytirishni ta'riflab, ushbu tenglikning o'yni bo'lishini ko'rsatgan: (+a) * (-b) = -ab

UMAR XAYYOM
 (1048-1122)

O'zbekiston Axborot Ular Ibn Xayyam Nishopur shahrida, hokimlik kuzamandi oilasida tug'ilib, voyaga yetdi. Uning ismi Xayyam bo'lib, bu so'z «cho'chir» (kuyosh) degan ma'noni anglatadi. Umar Xayyam III aschchi, boshchi odam bo'lgan. U o'z she'rlarini fors tilida, nasriy asarlarini esa arab tilida bilgan. Xayyam o'zining ruboiylari bilan nom qozongan. Uning taxminan 400 ta ruboiy mavjud bo'lib, shulardan 283 tasi Kembij dori'fonunining kutubxonasida saqlanadi.

Umar Xayyam, shuningdek, «Yevkil kitoblariga shartlar», «Arifmetik muammolar», «Jismoniyat haqida», «Mablag'lar haqida» jihatli «Umar Xayyam bu jihatli kitoblaridagi rasadnomasi ishlagan vaqtida, uni Eron shahi Mo'likning lami bilan etgan, «Ilmiy va burch haqida aytilgan kabi ilmiy asarlarning ham muallifi».

Umar Xayyam qonuniy olim edi. Uning 600 yildan so'ng aniqlangan matematik formulalar mavjud. Xayyam, shuningdek, 11 yoshli shahzodadan davolagan taktik, Quyosh va Oy tutulishini, ch-havo qanday bo'lishini avvalidan aytib beruvchi muhajim ham edi. Ba'zilar fikriga Umar Xayyam bilan suhbat chog'ida yuksak hurmat o'liborib birligi afshida uni doimo o'z yoniga — ta'lim o'rganagan.

MATEMATIK AMALLAR

Qo`shish

$$7+3=10$$

7 - qo`shiluvchi
3 - qo`shiluvchi
10 - yig`indi

Ayirish

$$9-4=5$$

9 - kamayuvchi
4 - ayiriluvchi
5 - ayirma

Ko`paytirish

$$3 \cdot 4=12$$

3 - ko`paytuvchi
4 - ko`paytuvchi
12 - ko`paytma

Bo`lish

$$6:3=2$$

6 - bo`linuvchi
3 - bo`luvchi
2 - bo`linma

KO`P XONALI SONLAR USTIDA AMALLAR BAJARISH QOIDALARI

$$\begin{array}{r} 6247 - \text{qo'shiluvchi} \\ + 352 - \text{qo'shiluvchi} \\ \hline 6599 \end{array}$$

yig'indi

$$6247 + 352$$

QO`SHISH

+

$$\begin{array}{r} 36 - \text{ko'paytuvchi} \\ \times 15 - \text{ko'paytuvchi} \\ \hline 180 \\ + 36 \\ \hline 540 \end{array}$$

ko'paytma

$$36 \cdot 15$$

KO`PAYTIRISH

•

AYIRISH

-

$$\begin{array}{r} 934 - \text{kamayuvchi} \\ - 301 - \text{ayiriluvchi} \\ \hline 633 \end{array}$$

ayirma

$$934 - 301$$

BO`LISH

245 - bo`linuvchi
5 - bo`luvchi

$$\begin{array}{r} 245 \\ - 20 \quad | \quad 5 \\ \hline 45 \\ - 45 \\ \hline 0 \end{array}$$

bo`linma

$$245 : 5$$

Matematika

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Boshlang'ich ta'lim bo'yicha yangi tahrirdagi Davlat ta'lim standartlari. Boshlang'ich ta'lim. Toshkent: 2005 yil 5-son.

2. Axmedov M, Abduraxmonova N, Jumayev M. «Matematika». Oqituvchi kitobi. 2003 yil.

$$14*2=28 \quad 17*7=98$$

February, 2022

3. Bikboyeva N.U. va boshqalar. «Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi». Oquv qo'llanma. 1996 yil.

4. Bikboyeva N.U. va boshqalar. «Matematika 2-darslik». Toshkent: «O'qituvchi» 2003yil.

5. Jumayev M va boshqalar. «1-sinf matematika daftari». 2003 yil.

6. Boshlang'ich ta'lim 2009 yil 5-son